

”Å nekte å la seg kontrollere når dopjegerne fra idrettsforbundet dukker opp, er som å stikke av fra en promillekontroll. Det er ikke sikkert at du har promille, men det er som en slags innrømmelse.

FOLKEBLADET

”Og dermed gikk Miljøpartiet De Grønnes aktivist på sosiale medier, Eivind Trædal, amok: - Dette er ikke bare morsomt. Det er mange som synes det er flaut og ubehagelig å si at de er veganere. Da hjelper det ikke mye å få en «avstemning» om man fortjener å bli drept, skriver han på Facebook.

NETTAVISEN

Er arktisk olje- og gassutvinning lovlig og lønnsom?

PÅ DEN 3.SIDE

Kristoffer Rypdal
Professor, Institutt for matematikk og statistikk, UiT

■ I forrige kronikk satte jeg oljevirkosomhet i Arktis i sammenheng med menneskeartenes tilbøyelighet til å undergrave naturgrunnlaget for sin egen eksistens. Her vil jeg gå mer konkret til verks, og skissere noen av de vanskelige dilemmaene som vil bli diskutert på det åpne seminaret ved UiT 12. september.

■ I diskusjonen om utvinning av arktisk olje og gass står sterke økonomiske og politiske interesser opp mot hverandre, og ikke minst kortsiktige interesser opp mot langsiktige. Vår velferd kommer i et konkurranseforhold til velferden til framtidige generasjoner og til folk i den fattige verden. I debattklimaet som oppstår i et slikt spenningsfelt har vitenskapelig basert kunnskap dårlige kår. Problematikken er svært kompleks og går på tvers av tradisjonelle vitenskapsdisipliner. Her må naturvitere, matematikere, økonomer, statsvitere, jurister og etikkesperters jobbe sammen for å gi beslutningstakerne muligheter til å velge en kurs som ikke sprenger planetens grenser.

■ Seminaret starter med en oversikt over hvordan den globale middeltemperaturen forventes å øke i framtida under forskjellige scenarier for CO₂-utslipp. Dette er ganske velkjent materie, men det er ikke like kjent hvor lite forutsigbare klimaendringene er regionalt og lokalt. Dette skaper problemer i forhold til tilpasning til de klimaendringene som kommer. Dr. David Stainforth vil ta oss gjennom denne problematikken.

■ En god strategi for å møte global oppvarming vil være å følge et scenario for økonomisk utvikling som gir optimal global sosial velferd samtidig som global temperaturøkning ikke overskrider to grader. Dette var utgangspunktet for en studie som ble publisert i tidsskriftet "Nature" i fjor av

ENERGIFORSYNING: Mye av den hjemlige klima- og miljødebatten har dreid seg om det er riktig at arktisk gass kan erstatte kull i Europas energiforsyning. Dette blir et av temaene på det åpne seminaret på UiT 12. september. Bildet viser LNG-anlegget på Melkøya i Hammerfest. FOTO: SCANPIX

Christophe McGlade og Paul Ekins. Professor Ekins vil redegjøre på seminaret hvordan denne studien leder til konklusjonen at utvinning av olje og gass i Arktis ikke er klimaeconomisk lønnsom i et globalt perspektiv.

■ Gjennom en mengde tenkbare utviklingsscenarier beregner modellen til McGlade og Ekins netto økonomisk nytte (sosial velferd) knyttet til energikrevende økonomisk aktivitet. De scenariene som gir størst velferd, og samtidig global oppvarming lave enn to grader krever at en tredel av oljereservene, halvparten av gassreservene og åtti prosent av kullreservene må bli liggende urørt. De tillater ingen økning i produksjon av ukonvensjonell olje (f.eks tjæresand) og ingen videre utvinning av fossile ressurser i Arktis.

■ Ekins vil bli utfordret av analysesjef Harald Nypan fra bransjeorganisasjonen Norsk olje og gass (Norog), som vil

argumentere for det norske Arktis som en lønnsom olje- og gassprovins. Her vil nok mye av debatten dreie seg om hvordan vi skal definere lønnsomhet - lønnsom for hvem, og i hvilket tidsperspektiv?

■ Mye av den hjemlige debatten har dreid seg om det er riktig, som Norog og OED hevder, at arktisk gass kan erstatte kull i Europas energiforsyning, og dermed føre til en reduksjon av totale utslipp. Dette problemet er komplekst fordi et slikt scenario, som innebærer bygging av mange nye gasskraftverk, må sammenliknes med scenarier der investeringer i fornybar energi prioriteres. Tore Killingland fra Norog og Anders Bjartnes fra Norsk Klimastiftelse vil presentere ulike syn på dette spørsmålet.

■ Vi vet alle at "business as usual" fører oss mot en klode som er lite egnet til å huse mer enn ti milliarder mennesker mot slutten av dette hundreåret. De sterke kreftene som

driver oss i den retningen må møtes med tilsvarende motkrefter. Internasjonale konvensjoner og avtaler har så langt hatt begrenset effekt, men finnes det andre muligheter? Jussprofessor Beate Sjøfjell vil drøfte om Arktisk olje- og gassutvinning er i konflikt med internasjonale konvensjoner, menneskerettigheter, EU-lovgivning, og ikke minst - paragraf 112 i den reviderte norske grunnloven. Det siste punktet er spesielt aktuelt, siden det for tiden forberedes et søkmål mot den norske staten etter denne paragrafen.

■ Det er viktig å ha klare visjoner av et samfunn uten fossil energiproduksjon. Professor Peter Haugan vil drøfte akademias rolle når det gjelder å skape alternative framtidvisjoner som er vitenskapelig realistiske, og seminaret avsluttes med en paneldebatt som kanskje vil heve temperaturen mer enn to grader.

igjen og konter på eksamen. Men vi har likevel tillit til at dette er en del av læringen, at det er en vei å gå mot å bli et ansvarlig voksent menneske som tar seg arbeid og betaler skatt.

Og til vedkommende kan ta seg opp til ti dager med egenmeldt sykefravær på jobb.

Søkelys

SILJE SOLSTAD
Redaktør